

Nr 4

Utlåtande i anledning av motioner rörande lagstiftning till förhindrande av spekulation i tomtmark.

Tredje lagutskottet har behandlat två i riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 55 i första kammaren av herrar *Helmer Persson* och *Öhman* samt nr 37 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Gävle m. fl.

I motionerna hemställes, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att expropriationslagen skärpes dithän att spekulation i tomtmark effektivt förhindras, och att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga lagändringar».

Motionernas innehåll

Beträffande motiveringen för de framställda yrkandena hänvisar motionärerna till motionerna I: 54 och II: 36 angående åtgärder till främjande av produktionen av billigare bostäder.

I sistnämnda motioner yrkas, att bostadsproduktionen måtte erhålla vidgad prioritet på kreditmarknaden, att krediterna måtte erhållas till en långsiktig ränta, samt att Kungl. Maj:t även i andra avseenden måtte pröva olika förslag att främja produktionen av billiga bostäder.

Angående tomtpriserna anföres.

En icke ringa del i de höga bostadskostnaderna utgör tomtpriserna. Allt flera städer och tätorter brottas med svår tomtbrist. Detta läge möjliggör för enskilda mark- och tomtinnehavare att på grund av tilltagande tomtbrist tillskansa sig oskäligen markvärdevinster. Expropriationslagen måste därför skärpas dithän att spekulation i tomtmark effektivt förhindras. Övervägas bör även att staten ekonomiskt understödjer kommunerna vid deras inköp av värdefull tomtmark.

Frågans tidigare behandling

En utförlig historisk översikt finnes i markvärdeutredningens betänkande angående indragning av oförtjänt jordvärdestegring (SOU 1957: 43, s. 99—162). Av denna översikt framgår, att frågan om införande av en särskild skatt å oförtjänt värdestegring av fastighet sedan ungefär 50 år tillbaka varit föremål för ett tidvis mycket intensivt utredningsarbete, vilket också resulterat i framläggande av ett flertal författningsförslag. Trots att många myndigheter visat en positiv inställning till tanken på en värdestegringsskatt

har förslagen ej kunnat realiseras. Orsaken härtill har främst varit den rådande oenigheten om skattens utformning.

De senaste förslagen är de av markvärdeutredningen framlagda. På grund av olika meningar bland utredningens ledamöter, såväl beträffande frågan i vilken omfattning indragning av de olika kategorierna av jordvärdestegring bör ske som i frågan vilka tekniska metoder som bör komma till användning, redovisas i utredningens betänkande tre olika förslag, av vilka endast ett är försett med ett utarbetat författningsförslag.

Pågående utredningsarbete

Enligt den 16 december 1960 givet bemyndigande har tillkallats vissa sakkunniga för översyn av expropriationslagstiftningen. I direktiven för utredningen uttalas, att utredningen bland annat bör — utan att vara bunden av bestämda riktlinjer — närmare undersöka de uppslag till reformer inom expropriationsväsendet som markvärdeutredningens betänkande med därvid fogade särskilda yttranden innehåller samt framlägga därav eventuellt föranledda förslag. De resultat vartill utredningen i denna del kan leda torde, enligt direktiven, få betydelse vid ställningstagandet till hur det vittomfattande och komplicerade problemet om indragning av oförtjänt jordvärdestegring i fortsättningen bör angripas.

Utskottet

I direktiven för de i december 1960 tillkallade sakkunniga för översyn av expropriationslagstiftningen har departementschefen betecknat problemet om indragning av oförtjänt jordvärdestegring såsom vittomfattande och komplicerat. Att denna karakteristik är riktig belyses i hög grad av den mångfald utredningar som gjorts i ämnet.

Utskottet saknar givetvis möjligheter att i ett ämne som detta utarbeta detaljerade författningsförslag. Med hänsyn till att frågan är föremål för utredning finnes ej heller anledning för utskottet att genom några allmänna uttalanden taga ställning till hur problemet i princip skall lösas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 55 och II: 37 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 februari 1961

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Osvald, Lindahl, Göran Karlsson, Georg Carlsson, Kristiansson, Åkesson, Schött och Wirmark;

från a n d r a kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp, Nyberg, fru Torbrink, herrar Wachtmeister, Grebäck, Hammarberg och Tobé.